

7ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ

ΠΕΡΙΘΑΛΠΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ
ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΟΙΑ

25 και 26 Οκτωβρίου 2019

ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

(ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΚΑΣΤΕΛΛΑΚΗ και ΚΑΡΟΥΖΟΥ)

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΙΣΟΔΟΣ

Συνδιοργάνωση:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

Υπό την αιγίδα:

7^ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ
ΠΕΡΙΘΑΛΠΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΩΝ
ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΟΙΑ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2019

16.30

ΕΝΑΡΞΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ

Χαιρετισμός: Ιωάννα Κορτσιδάκη
Συμεών Παναγιωτάκης

17.00-18.15

‘Δεν ξέρω που να απευθυνθώ’

Η Ιατρική φροντίδα των ασθενών με άνοια
Ελλείμματα-Ρόλοι

Συντονισμός: Ιωάννα Αμερίδου, Συμεών Παναγιωτάκης

17.00-17.15

Ήπια νοητική διαταραχή και άνοια, διαγνωστικός
αλγόριθμος, ο ρόλος του νευρολόγου

Γιάννης Τσιβεργής

17.15-17.30

Ο ρόλος του νευροψυχολόγου

Φωτεινή Κουντή-Ζαφειροπούλου

17.30-17.45

Άνοια και ψυχιατρικές εκδηλώσεις

Ευάγγελος Γρινάκης

17.45-18.00

Ο ασθενής με άνοια στην πρωτοβάθμια φροντίδα

Φωτεινή Αναστασίου

18.00-18.15

Φαρμακευτικές και μη επιλογές στην Άνοια

Ιωάννα Παπακίτσου

18.20-18.40

Η στοματική υγεία του πάσχοντα από νόσο Alzheimer
και η συμβολή του φροντιστή στη διατήρησή της

Συντονισμός: Ιωάννα Κορτσιδάκη

Ελευθερία Τζανάκη, Νικόλαος Θαμνίδης

18.40-19.00

Διάλλειμα

19.00-19.30

Η Τεχνολογία στην υπηρεσία της υγείας

Συντονισμός: Συμεών Παναγιωτάκης

Λευτέρης Κουμάκης

19.30-20.00

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ

Αρχιεπίσκοπος Κρήτης κ.κ. Ειρηναίος,
κ.κ. Περιφερειάρχης, Διοικήτρια 7^{ης} ΥΠΕ, Δήμαρχος
Ηρακλείου, Πρύτανης ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ., Πρόεδρος Τμήματος
Ιατρικής Π.Κ., Αντιπεριφερειάρχης Δημόσιας Υγείας και
Κοινωνικής Πολιτικής, Αντιδήμαρχος Κοινωνικών
Υπηρεσιών Δήμου Ηρακλείου, Αντιδήμαρχος Κοινωνικής
Πολιτικής και Εξυπηρέτησης Πολίτη και
Επιχείρησης Δήμου Μαλεβιζίου, Διοικήτης ΠΑΓΝΗ,
Πρόεδρος Ιατρικού Συλλόγου Ηρακλείου, Πρόεδρος
Ιατρικής Εταιρείας Ηρακλείου

Καθηγητές Πανεπιστημίου Κρήτης κ.κ. Α. Βγόντζας, Χ.
Λιονής, Π. Σίμος, Π. Μήτσιας, Α. Γκίκα

20.00-20.15 **Παρουσίαση του Προγράμματος Πρόληψη της φυσικής και γνωστικής ευπάθειας στο Ηράκλειο Ένα καινοτόμο πρόγραμμα. Αποτελέσματα προγράμματος**
Συντονισμός: Ιωάννα Κορτσιδάκη
Φωτεινή Κουντή, Κ. Μανιώρου, Χ. Ζουραράκη, Ε. Πτευναράκη, Κ. Ζαχαρενάκης, M.G. Sirimarco

20.15-20.30 **Ο ρόλος του φροντιστή απέναντι στον ασθενή με Alzheimer και τρόποι διαχείρισης του stress**
Συντονισμός: Ιωάννα Κορτσιδάκη
Μαρία Σβολιαντοπούλου

ΣΑΒΒΑΤΟ 26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2019

9.30-10.40 **Τρίτη ηλικία. Διαθέσιμες δομές και υπηρεσίες για τους ηλικιωμένους και τις οικογένειές τους**
Συντονισμός: Μαρία Τριγώνη, Εμμ. Παπαστεφανάκης
Δήμος Ηρακλείου: Ελευθερία Φανταουσάκη
Δήμος Μαλεβιζίου: Χρυσούλα Κατσάπη, Νίκη Ζερβού, Γεώργιος Παναγιωτάκης, Μαρία Τρούλη
Δήμος Αρχανών Αστερουσίων: Ευανθία Λιναρδάκη, Χρυσούλα Κλεισαρχάκη
Δήμος Χερσονήσου: Ελευθερία Γεωργιάδη

10.40-11.00 **Ο ρόλος των κέντρων αποκατάστασης και η συμβολή της διεπιστημονικής τους ομάδας στους ηλικιωμένους και τους φροντιστές τους**
Συντονισμός: Γαρυφαλλιά Περυσινάκη
Στεφανία Σχετάκη

11.00-11.30 **Διάλλειμα**

11.30- 12.45 **Η Ποιότητα της ζωής του περιθάλποντα**
Συντονισμός: Χρήστος Λιονής, Χρύσα Καλογεράκη

11.30-11.45 **Συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης σε περιθάλποντες ασθενών με άνοια: Η χρησιμότητα της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης.**
Εμμανουήλ Παπαστεφανάκης

11.45-12.00 **Αντιλήψεις των άτυπων φροντιστών για την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών σε άτομα με άνοια που ζουν στην κοινότητα: η επίδραση των οικογενειακών δεσμών**
Σοφία Κουκούλη, Αργυρούλα Κалаϊτζάκη, Συμεών Παναγιωτάκης, Γεώργιος Μαρκάκης, Ιωάννα Κορτσιδάκη, Perla Werner, Chariklia Tziraki

12.00-12.15 **Νόσος Alzheimer-Διατροφική φροντίδα ασθενή και φροντιστή**
Κωνσταντίνα Σακκέτου, Αναστασία Μαρκάκη

12.15-12.30 **Στόχοι, προσέγγιση και σχεδιασμός νοσηλευτικών παρεμβάσεων σε ασθενείς με Αλτσχάιμερ και στους φροντιστές τους**
Μιχάλης Ροβίθης

12.30-12.45 **Ερωτήσεις**

12.45-14.15

Workshop-Φυσική Ευεξία και άσκηση στην Τρίτη ηλικία

Συντονισμός/παρουσίαση: Παύλος Ποτουρίδης, Στέφανος Πατεράκης

**Η σημασία της άσκησης σε ασθενείς με Alzheimer
Τεχνικές καλάρωσης στην άνοια
Κινητοποίηση του ασθενή με άνοια**

**Φυσικές και ψυχολογικές επιδράσεις της άσκησης
Τσικονγκ σε ασθενείς και ηλικιωμένους**
Ελένη Κουταλά

14.15-16.00

Διάλλειμα

16.00-17.20

Το δίδυμο ασθενής με άνοια και περιθάλποντας

Συντονισμός: Πηνελόπη Ντζιλέπη, Σάββας Σπυριδόπουλος

16.00-16.20

Ενίσχυση της διατροφής του ασθενή με άνοια
Νικολέτα Καψωριτάκη

16.20-16.40

**Προστασία και ενίσχυση της αξιοπρέπειας στη
φροντίδα ασθενών με άνοια**
Ελίζα Ιατράκη

16.40-17.00

**Ισορροπία μεταξύ ελευθερίας και ασφάλειας του
ασθενή με άνοια**
Φωτεινή Κουντή

17.00-17.20

Ορίζοντας την έννοια του Σωστού Περιθάλποντα
Κάλλια Μανιώρου

17.20-18.00

Ευπάθεια στην κατ' οίκον φροντίδα

Συντονισμός Εύα Ελευθεράκη

17.20-17.40

**Διερευνώντας την επίδραση της ευπάθειας στη
γνωστική λειτουργία σε ηλικιωμένα άτομα που
λαμβάνουν κατ οίκον φροντίδα**
Χρήστος Κλεισιάρης, Αντωνία Αραβαντινού-Καρλάτου,
Συμεών Παναγιωτάκης Χαρίκλεια Τζιράκη

17.40-18.00

**Παράγοντες κινδύνου για ευπάθεια: ο ρόλος της
κατάθλιψης**
Αντωνία Αραβαντινού-Καρλάτου, Χρήστος Κλεισιάρης,
Συμεών Παναγιωτάκης, Χαρίκλεια Τζιράκη

18.00-18.30

Διάλλειμα

18.30-18.50

Γνωσιακές διαταραχές σε ρευματολογικούς ασθενείς

Συντονισμός: Κατερίνα Κουτσογιάννη
Αργυρώ Ρέπα

18.50-19.00

Το βίωμα του περιθάλποντα

Συντονισμός: Ιωάννα Κορτσιδάκη
Ευαγγελία Κόλια

19.00-19.30

Μέθοδος Θάλλω | Θεωρία και εφαρμογές

Συντονισμός Φωτεινή Κουντή-Ζαφειροπούλου
Νότης Παρασκευόπουλος

19.30-20.00

**Ενσυναίσθηση και "Παιδαγωγικό τακτ" για
περιθάλποντες ασθενών με Α.τ. Alzheimer. -Θεωρία
και πράξη μιας ιδιόρρυθμης σχέσης**

Συντονισμός: Γιάννης Θεοδωράκης
Κώστας Ζαχαρενάκης

20.00

Συλλογή Ερωτηματολογίων

Κλείσιμο

Κατά τις ημέρες του Σεμιναρίου στους χώρους του ΕΒΕΗ θα πραγματοποιηθεί έκθεση του κ. Παύλου Ποτουρίδη, Μέλους της Επιστημονικής Επιτροπής της ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ, με τίτλο **ΒΟΤΣΑΛΑ ΚΑΙ ΛΗΘΗ.**

Θα υπάρξει πωλητήριο των έργων με ευγενική παραχώρηση από τον καλλιτέχνη όλων των εσόδων υπέρ της Εταιρείας νόσου Alzheimer και υγιούς γήρανσης ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗ

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Κορτσιδάκη Ιωάννα
Παναγιωτάκης Συμεών

Δετοράκη Μαίρη
Ελευθεράκη Εύα
Θεοδωράκης Γιάννης
Καστρινάκη Ελένη
Σμπώκου Καίτη

Γρινάκης Ευάγγελος
Ζαγανάς Ιωάννης
Ζαχαρενάκης Κώστας
Ιατράκη Ελίζα
Κατσαράκης Νίκος
Κουντή-Ζαφειροπούλου Φωτεινή
Λιονής Χρήστος
Παπαστεφανάκης Εμμανουήλ
Πατεράκης Στέφανος
Περυσινάκη Γαρυφαλλιά
Ποτουρίδης Παύλος
Σίμος Παναγιώτης
Ταβερναράκης Νεκτάριος

ΤΙΤΛΟΙ ΟΜΙΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΩΝ

Ιωάννα Κορτσιδάκη, Πρόεδρος Δ.Σ. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ιωάννα Αμερίδου, Ιατρός Νευρολόγος

Φωτεινή Αναστασίου, Γενική/οικογενειακή Ιατρός Συντονίστρια 4^{ης} ΤΟΜΥ
Ηρακλείου

Αντωνία Αραβαντινού-Καρλάτου, Κοινωνική Λειτουργός ΠΦΥ

Ελευθερία Γεωργιάδη, ΤΕ Κοινωνική Λειτουργός, Πρόγραμμα ΒΟΗΘΕΙΑ
ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ - Κοινωφελής Επιχείρηση Δήμου Χερσονήσου

Ευάγγελος Γρινάκης, Ιατρός Ψυχίατρος Μέλος Επιστ. Επιτροπής
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ευά Ελευθεράκη, Μέλος Δ.Σ. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Νίκη Ζερβού, Πρόεδρος Δ.Ο.Κ.Α.Π.ΠΑ.Μ.

Χρύσα Ζουραράκη Ψυχολόγος, Επιστ. Συνεργάτις ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Κωνσταντίνος Ζαχαρενάκης, Μουσικο-ψυχοπαιδαγωγός, Μέλος Επιστ.
Επιτροπής ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Νικόλαος Θαμνίδης, Οδοντίατρος

Γιάννης Θεοδωράκης, Μέλος Δ.Σ. ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ελίζα Ιατράκη, Ψυχολόγος, Μέλος Επιστ. Επιτροπής ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Αργυρούλα Καλαϊτζάκη, Επικ. Καθηγήτρια Κλιν. Ψυχολογίας, Εργαστήριο
Διεπιστημονικής Προσέγγισης για τη Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής, Σχολή
Επιστημών Υγείας, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Χρύσα Καλογεράκη Ιατρός-Φυσιάτρος ΠΑΜΕΑ Χανίων

Χρύσα Κατσάπη, Κοινωνική Λειτουργός, Προϊσταμένη Τμήματος ΚΑΠΗ
ΓΑΖΙΟΥ Δ.Ο.Κ.Α.Π.ΠΑ.Μ.

Νικολέτα Καψωριτάκη, Διαιτολόγος-Διατροφολόγος, Επιστ. Συνεργάτις
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Χρυσούλα Κλεισαρχάκη, Νοσηλεύτρια Βοήθεια στο σπίτι Αρχανών
Αστερουσίων

Χρήστος Κλεισιάρης, Επικ. Καθηγητής Νοσηλευτικής ΕΛ.ΜΕ.ΠΑ

Ευαγγελία Κόλια, Συνεργάτις ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Σοφία Κουκούλη, Επικ. Καθηγήτρια Κοινωνικής Πολιτικής Τμήμα
Κοινωνικής Εργασίας, Εργαστήριο Διεπιστημονικής Προσέγγισης για τη
Βελτίωση της Ποιότητας Ζωής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Ελληνικό Μεσογειακό
Πανεπιστήμιο

Λευτέρης Κουμάκης, Συνεργαζόμενος Ερευνητής Computational
BioMedicine Laboratory (CBML), Institute of Computer Science
(ICS) Foundation for Research and Technology - Hellas (FORTH)

Φωτεινή Κουντή, Γνωστική Νευροψυχολόγος, Μέλος Επιστ. Επιτροπής
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ελένη Κουταλά, ΕΕΔΠ Τμήματος Ιατρικής Π.Κ.

Κατερίνα Κουτσογιάννη, Πρόεδρος Συλλόγου Ρευματοπαθών Κρήτης

Ευανθία Λιναρδάκη, Κοινωνική Λειτουργός ΟΚΑΠ Δήμου Αρχανών
Αστερουσίων

Χρήστος Λιονής, Καθηγητής Γενικής Ιατρικής και Πρωτοβάθμιας Φροντίδας
Υγείας Τμήματος Ιατρικής Π.Κ., Μέλος Επιστ. Επιτροπής ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Κάλλια Μανιώρου, Ψυχολόγος, Επιστ. Συνεργάτις ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Αναστασία Μαρκάκη, Επίκουρη Καθηγήτρια Κλινικής Διατροφής, Τμήμα
Επιστημών Διατροφής και Διαιτολογίας, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Γεώργιος Μαρκάκης, Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, Σχολή Επιστημών Υγείας,
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Πηνελόπη Ντζιλέπη, Δ/ντρια Νοσηλευτικής Υπηρεσίας ΠΑΓΝΗ

Παναγιωτάκης Γεώργιος, Κοινωνικός Λειτουργός, Προϊστάμενος Τμήματος
ΚΑΠΗ Κρουσώνα Δ.Ο.Κ.Α.Π.ΠΑ.Μ.

Συμεών Παναγιωτάκης, Ιατρός Παθολόγος Γηριατρος, Επιμ. Α' ΠΑΓΝΗ,
Αντιπρόεδρος ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ιωάννα Παπακίτσου Ιατρός, ειδικ. Παθολογίας ΠΑΓΝΗ

Εμμανουήλ Παπαστεφανάκης, Ψυχολόγος, Μέλος Επιστ. Επιτροπής
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Νότης Παρασκευόπουλος Ηθοποιός, Σκηνοθέτης θεάτρου, μεταπτυχιακός
σπουδαστής του Τμήματος Υγείας και Νοσηλευτικής της Σχολής Επιστημών
Υγείας του Πανεπιστημίου του HULL στο Ηνωμένο Βασίλειο, με θέμα την άνοια

Στέφανος Πατεράκης, Φυσιοθεραπευτής, Μέλος Επιστ. Επιτροπής
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Ελένη Πετειναράκη Ψυχολόγος Επιστ. Συνεργάτις ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Πάυλος Ποτουρίδης, Καθηγητής Φυσικής Αγωγής Μέλος Επιστ. Επιτροπής
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Αργυρώ Ρέπα, Ιατρός Ρευματολόγος Επιμ. ΠΑΓΝΗ

Μιχαήλ Ροβίθης, Επίκουρος Καθηγητής, Σχολή Επιστημών Υγείας, Τμήμα
Νοσηλευτικής, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Κωνσταντίνα Σακκέτου, Τελειόφοιτη Τμήματος Επιστημών Διατροφής και
Διαπολογίας, Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Μαρία Σβολιαντοπούλου, Ψυχολόγος, σεναριογράφος, σκηνοθέτις

Σπυριδόπουλος Σάββας, Δ/ντής Νοσηλευτικής Υπηρεσίας Βενιζέλειου
Νοσοκομείου Ηρακλείου

Στεφανία Σχετάκη, Νοσηλεύτρια Προϊσταμένη Κέντρου Αποκατάστασης
Ανουσάκειου Θεραπευτηρίου Κίσαμος Χανίων

Ελευθερία Τζανάκη, Οδοντίατρος, Επιστ. Συνεργάτις ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Μαρία Τριγώνη, Προϊσταμένη Κοινωνικής Εργασίας ΠΑΓΝΗ, Σύμβουλος
Καθηγήτρια Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου

Μαρία Τρούλη, Διευθύντρια Δ.Ο.Κ.Α.Π.ΠΑ.Μ.

Γιάννης Τσιβεργής, Ιατρός Νευρολόγος, ειδικ. Νευρολόγος ΠΑΓΝΗ

Ελευθερία Φανταουτσάκη Κοιν. λειτουργός Διευθ/ντρια Κοιν. Ανάπτυξης
Δήμου Ηρακλείου

Maria Grazia Sirimarco, Κοινωνιολόγος, Επιστ. Συνεργάτις ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

Chariklia Tziraki, Research and Evaluation Department, Community Club
of Elders, Research Department, Community

Elders Club Melabev, Jerusalem, Israel

Perla Werner Department of Community Mental Health, University of Haifa,
Israel

**“Υπάρχει αλληλεγγύη,
υπάρχει ελπίδα”**